

Woord van de voorzitter

'Wij kunnen helaas niets meer voor u doen!' Deze zin zou uit de medische vocabulaire moeten worden geschrapt volgens Jacques Hoornweg, de arts die als palliatief consulent - ook vrijwilliger! - aan ons hospice is verbonden. En gelijk heeft hij. Dat is de kern waarom het draait bij het werk dat onze vrijwilligers, coördinatoren, verpleegkundigen, geestelijk verzorger, huisartsen en bestuursleden doen. En niet alleen aan de patiënt, die wij graag gast noemen, maar ook aan hun naasten willen wij laten merken dat we er alles aan willen doen om hen nog te kunnen laten genieten van elkaar en van de mooie dingen die het leven soms nog kan bieden, zelfs - of juist - in die laatste weken en dagen van het leven.

Gehoord de geluiden van onze gasten en hun naasten en nabestaanden zijn we daar ook het afgelopen jaar in geslaagd. Daar zijn we heel blij mee. Als bijvoorbeeld dochters van een ongeneeslijk zieke moeder ons hospice 'een geschenk uit de hemel' noemen, dan denken wij op de goede weg te zijn. Ook aan de constante aandacht van onze gulle sponsors, vrienden en donateurs merken wij dat er een enorm draagvlak is voor wat in ons hospice tot stand wordt gebracht. Dat draagvlak wordt almaar groter. Wij zijn als bestuur bijzonder dankbaar voor deze morele steun. Wij kunnen niet zonder.

Want, hoewel wij het afgelopen jaar - getuige het financiële jaarverslag - 'gezond' afsluiten is ook wel duidelijk dat wij onze

begroting niet sluitend krijgen zonder dat enorme draagvlak, de incidentele giften en de constante steun van de Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar. Als bestuur doen wij er ook alles aan de uitgaven te beperken, maar tegelijkertijd de kwaliteit die geboden wordt, op hoog niveau te houden.

Namens ons allen, betrokken bij Hospice Wassenaar, dank ik u hartelijk voor uw niet-aflatende steun!

Else van Dijk-Staats, voorzitter

Van de bestuurstafel

Het bestuur van de Stichting Hospice Wassenaar vergaderde in het verslagjaar vijfmaal.

Buiten de vaste agendapunten (bezetting hospice, kwaliteit van zorg, financieel jaarverslag, begroting 2018) stonden ook het 12,5 jarig bestaan van het hospice in 2018 en het vertrek van de 1e coördinator, Elsbeth Zonneville, en haar opvolging centraal. Daarnaast werd veel aandacht besteed aan de contacten en samenwerking met organisaties op het gebied van de palliatieve zorg, zoals de VPTZ. Ook de werving van fondsen vormde weer een belangrijk speerpunt.

Aan het eind van het verslagjaar werd besloten Ingrid Schonk, coördinator in het hospice sinds 1 juli 2008, te benoemen tot opvolger van Elsbeth Zonneville per 1 april 2018. Dit was een goede aanleiding om de taak-functieomschrijving van de coördinator te actualiseren. Gekozen werd voor een taak-functieomschrijving voor de 1e coördinator waarin de bevoegdheid ligt besloten taken te delegeren aan de andere coördinatoren. De sollicitatieprocedure voor het aantrekken van een derde coördinator werd gestart.

Jaap Visser, sedert ruim tien jaar bestuurslid van de Stichting Hospice Wassenaar, gaf aan zijn functie te willen beëindigen na deze lange periode. Daarbij meldde Jaap zijn taak, op zijn laatst, neer te leggen in het voorjaar van 2018. In het verslagjaar werd nog niet in opvolging voorzien.

Tot slot werd in het verslagjaar een statutenwijziging doorgevoerd, inhoudende dat het bestuur bestaat uit tenminste drie en maximaal vijf personen (die geen familierechtelijke betrekking met elkaar hebben) en dat bestuursleden benoemd worden voor een periode van vier jaar. Na afloop van deze periode is een bestuurder één keer herbenoembaar.

Odette Paauwe-Insinger, secretaris

Onze gasten

Hospice Wassenaar is gevestigd in de Kerkstraat in Wassenaar. In een prachtig gebouw – de voormalige pastorie - beschikt het hospice over zes ruime kamers waarin terminaal zieke gasten kunnen worden verzorgd. In principe worden de gasten alleen in het hospice opgenomen als ze uitbehandeld zijn en een korte levensverwachting hebben. Daarbij geldt een levensverwachting korter dan drie maanden als richtlijn. Als mensen naar een hospice gaan, laten ze hun huis, hun veilige haven, letterlijk en figuurlijk achter zich. Dat moet een zwaar en moeilijk besluit zijn, waarvoor vaak grote moed nodig is. Die emoties komen niet tot uiting in de cijfers die we hieronder noemen.

In 2017 werden in totaal 88 gasten opgenomen: 53 vrouwen en 35 mannen. Bij de opname hadden zij een gemiddelde leeftijd van 76,8 jaar. Het merendeel van onze gasten kwam uit Wassenaar (33), Voorschoten (6) en Den Haag (14). De overige gasten kwamen uit andere plaatsen in de regio en de rest van het land. Van de opgenomen gasten kwamen er 40 uit de thuissituatie; de overige gasten kwamen vooral uit het ziekenhuis en enkelen uit een verzorgings- of verpleeghuis. Het bezettingspercentage kwam uit op 73%. Ter vergelijking: in 2016 was de bezettingsgraad 84%.

Gemiddeld verbleven onze gasten 17,3 dagen in ons hospice. Achter dat cijfer gaan grote verschillen schuil: één gast van ons verbleef slechts anderhalf uur in het hospice, terwijl er ook één gast langer dan drie maanden in het hospice verbleef. De situatie van zes gasten stabiliseerde zodanig, dat verblijf in een hospice niet langer gerechtvaardigd was. Zij keerden terug naar huis of er werd voor hen een plaats in een verpleeg- of verzorgingshuis gezocht.

In 2017 zijn 85 gasten in ons hospice overleden. Vier gasten namen weloverwogen het besluit om het leven af te sluiten door euthanasie. Daarbij werd uiteraard door de behandelende artsen voldaan aan alle zorgvuldigheidseisen, die in het kader van de Wet toetsing levensbeëindiging zijn vastgelegd. 27 gasten kwamen in aanmerking voor palliatieve sedatie.

De coördinatoren

De bedrijfsvoering, bewaking van de kwaliteit van de zorg, de sfeer, het hooghouden van de goede naam van het hospice, de contacten met ziekenhuizen en huisartsen, de organisatie van de roosters en cursussen voor vrijwilligers vraagt een onvermoeibare inzet en motivatie van ons team van coördinatoren. Ingrid Schonken Daniëlle Coppens vormen samen het team van coördinatoren, onder eindverantwoordelijkheid van Elsbeth Zonneville. Daarnaast konden we ook in 2017 een beroep doen op Elles 't Hart en Karina van Wijk, in geval van tijdelijke problemen met de bezetting of in verband met bereikbaarheidsdiensten van de coördinatoren.

Deelname aan de bijeenkomsten van het Palliatief Netwerk Haaglanden en het Transmuraal Netwerk Zuid-Holland Noord is van groot belang voor de kwaliteit van de palliatieve zorg in de regio. Van toegevoegde waarde is ook de deelname van de coördinatoren aan de bijeenkomsten van de Werkgroep Zelfstandige hospices.

Daniëlle Coppens volgde een training bij de VPTZ (Vrijwillige Palliatieve Zorg Nederland), de overkoepelende organisatie van hospicezorg in Nederland. Ingrid Schonk bezocht een congres in Ede over hospicezorg.

De vrijwilligers

Zonder de tomeloze en onvoorwaardelijke inzet van onze 80 vrijwilligers kan Hospice Wassenaar nooit die unieke, liefdevolle zorg aan de gasten geven die wij hen in de laatste fase van hun leven graag willen bieden. De vrijwilligers zijn er voor de zorg aan het bed, hebben aandacht voor de gasten en hun naasten. Zij zorgen voor grote en kleine dingen die bijdragen aan het comfort van de gasten tijdens hun verblijf in het hospice. Vrijwilligers zijn van 's morgens half acht tot 's avonds elf uur in het hospice aanwezig, twee vrijwilligers per dienst, zeven dagen in de week. Zij werken minimaal één dienst per week en minimaal één keer per maand een dienst in het weekend. Elke dag zetten zich in vier diensten negen vrijwilligers in. Eén van hen is de kookvrijwilliger. Elke dag wordt naar wens van de gasten gekookt – soms worden van de kookvrijwillige culinaire hoogstandjes verwacht, soms gaat het nog slechts om muizenhapjes.

het team coördinatoren Elsbeth Zonneville Daniëlle Coppens en Ingrid Schonk (v.l.n.r)

Er zijn ook vrijwilligers die niet direct betrokken zijn bij de zorg voor de gasten. Zij ondersteunen bij de administratie, het maken van de facturen en verrichten de vaak zo noodzakelijke onderhoudsklussen. Een ploeg enthousiaste tuin-vrijwilligers zorgt er, onder de bezielende leiding van Jos Schoorl, voor dat de tuin met alle seizoenen mee kleurt. Enkele vrijwilligers vormen samen met bestuursleden de commissie PR. Zij werken mee aan het maken van de nieuwsbrieven, het jaarverslag en de website. Zij fungeren ook als aanspreekpunt voor mensen en organisaties die een sponsoractie ten bate van het hospice willen organiseren. Ook zijn vrijwilligers betrokken bij de presentatie van het hospice op vrijwilligersmarkten en bij het organiseren van de jaarlijkse herinneringsbijeenkomst voor de nabestaanden van onze gasten.

Om diverse, persoonlijke redenen stopten afgelopen jaar acht vrijwilligers. Tien nieuwe vrijwilligers zijn in 2017 begonnen. Zes vrijwilligers volgden in juni 2017 de introductietraining onder de inspirerende leiding van Odile Ebbing.

Zoals elk jaar zijn ook in 2017 met alle vrijwilligers individuele evaluatiegesprekken gevoerd.

Thema-avonden

Tussen alle bedrijven door is er door de coördinatoren veel aandacht besteed aan themabijeenkomsten en trainingen voor de vrijwilligers.

Op 16 mei hield Mary An Bezemer, de geestelijk verzorger van Hospice Wassenaar een bijzondere voordracht over haar werkzaamheden en ervaringen in het hospice met als titel 'de Ontmoeting'. Dagmar Zonneveld en Miranda Heemsker, verpleegkundigen palliatieve zorg in het Alrijne ziekenhuis Leiderdorp, gaven op 20 september een lezing over de palliatieve zorg in het ziekenhuis. Op 22 november ging Marion Wouters van zorgorganisatie Florence met de vrijwilligers in gesprek over dementie in de palliatieve fase. Het bindende element van deze bijeenkomsten is van onschatbare waarde.

Marion Wouters gaf afgelopen november een presentatie over dementie

Door vier vrijwilligers werden externe trainingen gevolgd bij de VPTZ.

Wij kunnen onze vrijwilligers nooit genoeg in het zonnetje zetten en dankzij veel gulle gevers en sponsoring genoten vrijwilligers en coördinatoren van een Ooievaart door Den Haag met als afsluiting een geweldige barbecue bij Central Park in Voorburg. Het jaar werd feestelijk afgesloten met een kerstborrel op 13 december.

De medische en verpleegkundige zorg

De palliatieve terminale verpleegkundige zorg in het hospice wordt geboden door een vast team van acht verpleegkundigen. Zij worden, indien nodig, bijgestaan door een – eveneens vast – team van invalverpleegkundigen. De verpleegkundigen zijn in dienst van de zorgorganisatie Florence en worden bij ons hospice gedetacheerd. Zij bieden dag en nacht deskundige en liefdevolle zorg aan onze gasten. In de nacht worden zij bijgestaan door een nachtwacht. Nachtwachten zijn doorgaans studenten geneeskunde, studenten psychologie of studenten farmacologie, die in het hospice overnachten en – zo nodig – de verpleegkundige bijstaan. Ook de nachtwachten zijn in dienst bij Florence.

Om de week is er overleg tussen de eerste coördinator en de zorgmanager van Florence, over het beleid en de samenwerking tussen beide organisaties. Enkele keren per jaar nemen de coördinatoren deel aan het werkoverleg van de verpleegkundigen en hun zorgmanager.

Wekelijks worden de huisartsen van de gasten die bij ons verblijven, uitgenodigd aanwezig te zijn bij het patiënten-overleg. Onze palliatief consulent, Jacques Hoornweg, is hierbij aanwezig en geeft vanuit zijn deskundigheid en betrokkenheid adviezen over de palliatief terminale zorg in Hospice Wassenaar. Tijdens de werklunch worden de patiënten besproken volgens de methode 'palliatief redeneren'. Ook de dienstdoende verpleegkundige is bij dit overleg aanwezig. Dit overleg draagt bij aan een verhoging van de kwaliteit van palliatieve zorg in het hospice.

Veel dank is het hospice verschuldigd aan de Wassenaarse huisartsen, die de medische zorg voor de gasten overnemen, als de eigen huisarts vanwege de afstand naar Hospice Wassenaar die zorg niet kan verlenen.

In het afgelopen jaar maakten wij ook weer dankbaar gebruik van de adviezen van de palliatief consulent, Jacques Hoornweg. Ook een woord van dank aan Erik Teurlings en Roelof Zuur van Apotheek Langstraat, die ons als apotheker bijstaan.

Geestelijk verzorger

Mary An Bezemer is onze geestelijke verzorger. Zij voert gesprekken met de gasten en biedt ook een luisterend oor aan familieleden van de gasten. Zij denkt ook actief mee over de kwaliteit van de geestelijke zorg binnen de palliatieve zorg. Ook voor vrijwilligers en medewerkers is haar aanwezigheid van grote waarde.

Speciale momenten in 2017

Herinneringsbijeenkomst

Ieder jaar organiseren wij een speciale bijeenkomst waarin wij de gasten herdenken die in het afgelopen jaar bij ons zijn overleden. Dat doen wij samen met familieleden en vrienden van de overleden gasten. Tijdens een bloemenceremonie noemen wij alle overleden gasten bij hun naam. De ingetogen bijeenkomst wordt opgeluisterd door passende muziek, zang en woorden, uitgesproken door een familielid, verpleegkundige, vrijwilliger en coördinator. Na afloop van deze indrukwekkende bijeenkomst wordt er, in een sfeer van saamhorigheid en verbondenheid, nagepraat.

Op 1 september 2017 vond deze herinneringsbijeenkomst plaats met als thema "Voor wie liefheeft is tijd eeuwigheid". Het was, ook dit jaar, weer een bijzonder mooie bijeenkomst.

Kenniscentrum

Net als in 2016 werden er vanuit het kenniscentrum vier informatiebijeenkomsten georganiseerd. Deze bijeenkomsten met als titel 'Ongeneeslijk ziek en dan...?' vonden dit jaar plaats in de tuinzaal van wooncentrum Adegeest in Voorschoten. In februari bespraken vier deskundigen aan de hand van een casus welke ondersteuning er mogelijk is als je weet dat je niet lang meer hebt te leven en je de regie graag in eigen hand houdt. In april sprak Jacques Hoornweg over de behandeling van pijn en verwardheid in de laatste levensfase. Hij wist op heldere wijze uitleg te geven over de feiten en fabels over morfine en delier. In september kwamen de onderwerpen palliatieve sedatie en euthanasie aan bod, ook hier was Jacques Hoornweg gastspreker. Eveline Tromp, psycho-oncologisch therapeut en acteur, sloot in november de bijeenkomsten af met een lezing over hoe je een zo waardevol mogelijke tijd kunt hebben als je weet dat je gaat sterven. De hoge opkomst en de evaluatie zijn voor het kenniscentrum doorslaggevend geweest om in de toekomst ook in Den Haag deze informatiebijeenkomsten te organiseren.

Financieel

Naast subsidie van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport ontvingen wij in 2017 een subsidie van de Gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Den Haag. Tevens ontvingen wij eigen bijdragen van onze gasten en donaties.

De uitgaven zoals personeelskosten, kosten voor vrijwilligers, exploitatiekosten, huisvestingskosten, algemene kosten en afschrijvingen vormden in totaal een bedrag van € 353.947,-.

Financiële verantwoording 2017

Inkomsten

Subsidie ministerie VWS	€ 190.345,-
Subsidie gemeente Wassenaar	€ 13.963,-
Subsidie gemeente Voorschoten	€ 9.330,-
Eigen bijdrage gasten	€ 59.438,-
Andere vergoedingen, giften	€ 47.595,-
Rente	€ 23,-
Subtotaal	€ 320.694,-

Uitgaven

Personeelskosten	€ 153.757,-
Kosten vrijwilligers	€ 11.960,-
Exploitatiekosten	€ 55.889,-
Huisvestingskosten	€ 92.681,-
Algemene kosten	€ 17.060,-
Afschrijvingen	€ 7.600,-
Totaal	€ 338.947,-

Subtotaal	€ -18.253,-
Af: voorziening voor vervanging	€ -15.000,-

Resultaat (negatief)	€ 33.253,-
-----------------------------	------------

Hospice Wassenaar

Stichting Hospice Wassenaar

Kerkstraat 79 | 2242 HE Wassenaar | t 070-7796150 | f 070-7796151
 e coordinator@hospicewassenaar.nl | w www.hospicewassenaar.nl
 bank NL45RABO 0155012908 | kuk nr. 27265296 | ANBI erkend.

Stichting vrienden van

Hospice Wassenaar

Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar

bank NL11 RABO 0366150510
 Antwoordnummer 10041, 2240 VB Wassenaar
 e vriendenvan@hospicewassenaar.nl
 kuk nr. 27265293 | ANBI erkend.